

Paziņojums par līdzdalības iespējām likumprojekta "Grozījumi Civillikumā" izstrādes procesā (līdz 2021. gada 12. februārim)

Publicēts: 27.01.2021.

1.	Dokumenta veids	Likumprojekts "Grozījumi Civillikumā"
2.	Dokumenta nosaukums	Grozījumi Civillikumā.
3.	Politikas joma un nozarē vai teritorija	Civiltiesību politika.

4	Dokumenta mērķgrupa	<p>Ikviena fiziska un juridiska persona, tajā skaitā valsts pārvaldes iestādes, kas nākotnē varētu kļūt par mantojuma atstājēju (izņemot juridiskās personas), mantinieku, mantojuma atstājēja kreditoru vai mantojumā ieinteresēto personu.</p>
5	Diskusija un sākotnējidentificētā problēmas	<p>Likumprojekta mērķis ir modernizēt un pilnveidot Civillikuma Mantojuma tiesību daļas regulējumu.</p> <p>Ņemot vērā problēmas saistībā ar mantojuma tiesību regulējuma piemērošanu un tiesu praksē paustās atziņas Tieslietu ministrija 2017. gadā pasūtīja pētījumu par Civillikuma mantojuma tiesību daļas tiesisko regulējumu. Rezultātā tik izstrādāts pētījums "Civillikuma Mantojuma tiesību daļas tiesiskā regulējuma problēmjautājumi un to modernizācijas nepieciešamība"[1] (turpmāk – Pētījums) un kopš 2018. gada Tieslietu ministrijā darbu ir uzsākusi Tieslietu ministrijas pastāvīgā darba grupa Civillikuma mantojuma tiesību daļas grozījumu izstrādei (turpmāk – Darba grupa), lai izstrādātu nepieciešamos grozījumus matojuma tiesību regulējumā.</p> <p>Darba grupā, cita starpā, balstoties uz Pētījumā paustajām atziņām un tiesu praksi, tika diskutēts par nepieciešamajiem pilnveidojumiem normatīvajos aktos saistībā ar mantojuma tiesību regulējuma uzlabošanu. Ievērojot minēto un to, ka Darba grupas ekspertu vidū panākta konceptuāla vienošanās par nepieciešamajiem pilnveidojumiem un grozījumiem normatīvajos aktos, izstrādāts Likumprojekts.</p> <p>Tāpat ir izstrādāti grozījumi citos saistītajos normatīvajos aktos, piemēram, Notariāta likumā, taču jāuzsver, ka galvenie grozījumi ir ietverti tieši šajā Likumprojektā, kas ir galvenais grozījumu projekts ar ko tiek īstenota mantojuma tiesību reforma.</p> <p>Ar Likumprojektu paredzēts izdarīt šādus grozījumus Civillikumā:</p> <p>1) precizēt mantojuma pieņemšanas sistēmu, padarot to noteiktu. Līdz ar ko, ar grozījumiem tiek novērtas, ka mantojumu šobrīd var pieņemt dažādi paužot gribu. Pašreizējais regulējums var novest pie tā, ka atsevišķos gadījumos nav skaidrs, vai mantojuma atstājējam ir saistību un tiesību pārņēmēji – mantinieki. Proti, pat, ja mantojuma lieta pie notāra pabeigta, mantiniekiem, kas pie notāra nav pieteikuši savas tiesības, ir iespējas pierādīt savas mantinieka tiesības tiesas ceļā. Šāds regulējums rada tiesisko nenoteiktību.</p> <p>Tādējādi ar likumprojektu paredzēts stiprināt sludinājuma par mantojuma atklāšanos spēku. Aicinājums turpmāk attieksies uz visiem mantiniekiem, arī tiem, kas mantojumu līdz sludinājumam pieņēmuši klusējot. Gribu pieņemt mantojumu turpmāk varēs izteikt tikai pie notāra, iesniedzot mantojuma iesniegumu. Pret trešajām personām mantinieks persona varēs leģitimizēties tikai izejot mantošanas procesu pie zvērināta notāra;</p>

2) precizēt kreditoru pretenziju pieteikšanas kartību, novēršot praksē pastāvošos dažādos viedokļus attiecībā uz mantojuma atstājēja kreditoru tiesībām un pienākumiem. Proti, ar likumprojektu paredzēts stiprināt sludinājuma par mantojuma atklāšanos spēku, paredzot, ka nepieteiktās kreditoru pretenzijas tiek dzēstas un paredzēts, ka zināmiem (nodrošinātiem) kreditoriem par kuru prasījumiem notāram ir iespējams noskaidrot ziņas publiskajos reģistros, piemēram, zemesgrāmatā, komercķīlu reģistrā, kredītu reģistrā, kreditoru pretenziju piesaka notārs (ja to pats kreditors jau nav izdarījis). Turklāt jānorāda, ka ar saistītajiem grozījumiem Notariāta likumā tiks precizēts tas, kādas ziņas kreditoram jānorāda, piesakot savu kreditoru pretenziju, tāpat likumā noteikts, ka par nepatiesu ziņu sniegšanu kreditoram paredzēta kriminālatbildība;

3) noteikt ierobežotu mantinieku atbildību pret mantojuma atstājēja kreditoriem. Proti, ar likumprojektu paredzēts, ka mantinieki vienmēr manto ar ierobežotu atbildību pret mantojuma atstājēja kreditoriem, tā kā tas ir tagad, ja mantinieki manto izmantojot inventāra tiesību. Ar ierobežotas atbildības ieviešanu plānots panākt to, ka tiek uzsāktas vairāk mantojuma lietas, kā arī to, ka lielāka daļa mantinieku izvēlēties pieņemt mantojumu. Mantojuma lietas uzsākšanai un mantojuma pieņemšanai ir ļoti būtiska nozīme mantojuma masā ietilpstošās mantas atgriešanai civiltiesiskajā aprītē, kas veicina tiesisko noteiktību attiecībā uz mantojumā ietilpstošās mantas piederību;

4) precizēt regulējumu attiecībā uz mantojuma aizgādību. Ar grozījumiem plānots noņemt bāriņtiesām neraksturīgu funkciju – mantojuma aizgādņa kontroli. Šobrīd mantojuma aizgādņa pakļauta nepilngadīgā mantas pārvaldības režīmam, kas paredz striktu aizgādņa kontroli no bāriņtiesas puses. Turpmāk mantojuma aizgādņim būs civiltiesiska atbildība pret mantiniekiem par mantojumam nodarītajiem zaudējumiem, bāriņtiesām saglabāsies aizgādņa iecelšanas un atcelšanas funkcijas. Tas darīts tādēļ, ka, veicot aptauju bāriņtiesu ietvaros, secināts, ka bāriņtiesas daudzos gadījumos nespēj izvērtēt aizgādņa plānoto rīcību un līdz ar to mantojuma aizgādņa uzraudzības process šobrīd daudzos gadījumos ir formāls;

5) precizēt regulējumu attiecībā uz iepriekšēji saņemtā pievienojumu, pielāgojot to mūsdienu tiesību tendencēm. Ar grozījumiem paredzēts noteikt termiņu, kādā pirms mantojuma atklāšanās saņemtais jāieskaita kā iepriekšēji saņemtais pievienojums, proti, pieci gadi pirms mantojuma atklāšanās. Tādējādi novēršot to, ka šobrīd pienākums ieskaitīt iepriekšēji saņemto ir par visas dzīves laikā iegūto no mantojuma atstājēja. Tāpat precizēts, ka iepriekšēji saņemtais pievienojums jāizdara likumiskās mantošanas gadījumā, ja vien mantojuma atstājējs nav atcēlis mantiniekus no šī pienākuma. Tāpat precizēts, ka lejupeļiem, kuri sava stāvokļa dēļ paši sevi nevar apgādāt, tas ko dabūjuši no augšupējiem nav jāpievieno;

6) precizēt bezmantinieka mantas regulējumu. Ar grozījumiem paredzēts pielāgot bezmantinieka mantas regulējumu tiesu praksei, lai stiprinātu visu leģitīmu kreditoru tiesības bezmantinieka mantas gadījumā pretendēt uz savas kreditora pretenzijas apmierināšanu. Turpmāk aktā par mantojuma lietas izbeigšanu tiks iekļautas visas sludinājuma par mantojuma atklāšanos termiņā pieteiktās kreditoru pretenzijas. Savukārt zvērināts tiesu izpildītājs vērtēs to atbilstību pēc normatīvajos aktos noteiktiem kritērijiem, lai noskaidrotu, kuras no pieteiktajām kreditoru pretenzijām ir jāapmierina. Minētais tiks noregulēts saistītajos normatīvajos aktos un sasaucas ar to, ka Notariāta likums turpmāk paredzēs, kādas ziņas norādāmas, iesniedzot kreditoru pretenziju. Tāpat ar likumprojektu tiek ieviests deleģējums Ministru kabinetam noteikt, kādos gadījumos bezmantinieka manta piekrīt pašvaldībām;

		<p>7) precizēt regulējumu attiecībā uz mantojuma dalīšanu, ņemot vērā praksē pastāvošās problēmas. Ar grozījumiem paredzēts, ka atvietojamas lietas turpmāk vienmēr ir dalāmas reālās daļās un mantinieki tās nevar valdīt nedalīti. Mantiniekiem paliek iespēja, saņemot mantojuma apliecību, pie notāra noslēgt mantojuma sadales līgumu, bet, ja tas netiek darīts, tad mantojuma apliecība ir pamats, piemēram, kredītiestādei, izmaksāt konkrētam mantiniekam mantojuma apliecībā norādītās mantojuma daļas apmērā;</p> <p>8) papildus minētajam, likumprojekts paredz ieviest dažādus nepieciešamos pilnveidojumus mantojuma regulējumā, piemēram, padarīt substitūcijas noregulējumu saprotamāku, precizējot substitūcijas gadījumus; paredzēt, ka mantinieka aizgādnim, ņemot vērā, ka mantojuma pieņemšana vienmēr ir ar ierobežotu mantinieku atbildību, nav nepieciešams saņemt bāriņtiesas atļauju mantojuma pieņemšanai, to nepieciešams saņemt tikai, kad mantojumu plānots atraidīt; paredzēt, ka adopcija nav atsevišķi izdalāma no radniecības u.c.</p>
6	Dokumenta izstrādes laiks un plānotā virzība	Likumprojektu ir plānots iesniegt izsludināšanai valsts sekretāru sanāksmē pēc sabiedriskās apspriešanas beigām.
7	Dokumenti	<ol style="list-style-type: none"> 1. Likumprojekts uz 7 lapām (TMLik_171220_Groz_CL). 2. Shēma uz 1 lapas (TMpielik_171220_CL)

8	Sa bi ed rīb as pā rst āv ju ies pē jas līdz dar bo tie s	Sabiedrības pārstāvjiem ir iespēja līdzdarboties likumprojekta izstrādē, sniedzot rakstiski viedokli, līdz 2021. gada 12. februārim.
9	Pi et ei kš an ās līdz dalī ba i	Viedokļus par likumprojektu lūdzam iesniegt rakstveidā, nosūtot tos uz e-pasta adresi: Janis.Berzins@tm.gov.lv
10	Cit a inf or m āci ja	Nav.
11	At bil dī gā a m at pe rs on a	Tieslietu ministrijas Civiltiesību departamenta direktore Dagnija Palčevska, tālr. 67036941, Dagnija.Palcevska@tm.gov.lv

[1] Pieejams: <https://www.tm.gov.lv/sites/tm/files/2020-01/Documents/mantosanas-petijuma-gala-nodevums-20102017-final.pdf>

 [tmlik_171220_groz_cl.docx](#)

 [tmpielik_171220_cl.docx](#)

<https://www.tm.gov.lv/lv/pazinojums-par-lidzdalibas-iespejam-likumprojekta-grozijumi-civillikuma-izstrades-procesa-lidz-2021-gada-12-februarim>